1921

Työtodistus
Tammisaaresta
Kirjasto

Muistelmia
v. 1920

92, Hellman, Arthur. N.

A. C. F.

Tammisaaren
Pakkotyölaitoksen
Kirjasto
1486 19

1920

Elämästä ja tavoista

Ruotsalaisella Pohjanmaalla XX vuosadalla.

Alkulause. 2. Maantuteellinen asema 3 Kausalli-

nus. 4. Elinkeinot. Maanviljelys, Karjanhoito, Käsi-

työt, Kotitalous.

Kulttuuri Kieli, Koulut, yhdistykset ja seurat,

Valtiolliset harrastukset, Kunnallisharrastukset.

Puvut. 7. Asunnot. 8. Nuoriso.

Tapoja. Kosinta, Kihlajaiset, Naittajaiset.

Jäät, Lapsenkasteet, „Wiemiset," Kuuminlahjat

Kutojaiset, Kirkolliset juhlapäivät.

Henkilaisia nimityksiä

Uskonnollisista harrastuksista.

2. Loppulause.

Alkulause

Kesällä 1918 kopinan kukistamisen jälkeen, ja kun kaupungeissa ukkasi nälkäknolema lähdin Poljanmaalle, sillä tiesin ettei siellä ainakaan nälkään knole. Olipa toinenkin syy, sinne menooni; jouduin nimittäin vangiksi Wiipurissa, minne olin mennyt Kansanvaltuuskunnan mukana, ja kun en suusanmet heitä Wenäjälle oli sensauksena edellämainittu vangitseminen. Onnistuin kuitenkin siellä paeta eräiden ystävien avulla, kuukauden kärsittyä sikäläistä vankileirikuyuutta. Mielenkiintoista oli edelleen tutustua pohjolaisiin, sillä siellähän se kansannousu alkoi, joka lopullisesti kukisti kopinan. Oleskelin siellä sitte 15 kk. kuljeskellen ristin rastin koko ruotsalaisella alueella poljanmaata. Elämä ja tavat ovat mielestäni siellä säilyneet vielä meidän päiviimme saakka samanlaisena kuin sen saamme nyt lukea vanhoista aikakirjoista tai nähdä museoissamme.

Waikka kyllä uudet aatteet, tavat y m siellähin ovat saaneet jalansijansa, ja siellähin käydään taistelyja „vanhan" ja „uuden" välillä, mutta silti on paljon vielä säilynyt alkuperäisyyttä.

Eläneenä koko ikäni vaan kaupungeissa, alkoi minua jo kyllästyttää elämä siellä ja mieleni teki taas vilkkaampaan kaupunkilaishyärinään ja tonhuun. Olin kyllä ~~jo~~ aivan varma että vielä vain joutua kiinni, ja ehkä saan tuomionkin, mutta pidin sitä vääränä, ettenä lamkaan saisi kärsiä, koska toisetkin „kopinaanosaaottajat" olivat saaneet niinpaljon kärsiä, minkävuoksi tein päätöksen että lähden siellä, tuli mitä

tuli. Eipä kestänytkään kuin kuukausi senjälkeen kuin siellä lähdin, kun ja olin vangittu. Seurasi senjälkeen tutkinto ja tuomio, ja rangaistusta jouduin kärsimään Tammisaaren Pakkotyälaitoksen, missä olen nämä riviti muistiin merkinnyt.

Talvella 1920

A. H.

2.

Maantieteellinen asema.

Ruotsalaisen Pohjanmaan muodostaa kapea kaistale Pohjanlahden rannikkoa, alkaen Satakunnan rajasta ja päättyy Kokkolan kaupunkiin. Pohjoisin pitäjä suomalaisen asutuksen keskellä, jo tosin, on Teerijärvi. Kaupunkeja on 6, Kaskinen, Kristiina, Waasa, Uusikaarlepyy, Pietarsaari ja Kokkola. Alueella on useita saari-pitäjiä. Pohjanlahden kapein kohta, Merenkurkku on ~~kuden~~ sen rajana länttä kohden, eikä tällä välillä Ruotsin puolelle, hyvässä tuulessa purjehtiessa kuhe kuin 4-6 tuntia.

3

Kansallisuus.

Paikan nimistä päättäen ei näillä senduilla ole aina asunut ruotsalaisia, vaan on se ollut suomalaisten hallussa. Kauan, useita satoja vuosia ovat nämä ruotsalaiset tosin jo nykyisillä asuinsijoillaan asuneet, ja toderemukaisesti muuttaneet Ruotsista, Taalainmaasta, sillä siellä ovat tavat aivan samanlaisia, kuin Pohjanmaalla. Vaikkakin he jo ovat näin kauan olleet Suomessa, ovat he silti säilyttäneet kansallisuutensa, ja kielensä. He eivät ole tunkeutuneet suomalaiselle asutukselle liioin, eivätkä muuttaukaan edenneet risämaahan päin. Jos on liikaaväestöä karttunut, on se aikaisempia aikoina siirtynyt Etelä-Suomen kaupunkeihin ja Venäjälle, ja senjälkeen siirtolaisena Ameriikkaan, Australiaan, Uutem Seelantiin y. m. paikkoihin, mutta eipä

ole suomalaisuuskaan saanut jalansijaa siellä. Esimerkkinä on umpimotsalainen Teerijärven kunta jota ympäröi suomalaiset pitäjät. Jos joitakin suomalaisia perkeitä on muuttamet näihin pitäjiin joissa on joitakin teollisuuslaitoksia, kuten, Oravainen, Jepera y.m., mutsalaistunat ne, eikä kuten Etelä-suomessa, suomalaistuta pitäjiä, sekä asujamistoja. Seikalla on tietysti luonnolliset syynsä, näestä on „kiinni turpeessa", s.o. viljelevät omia maitaan.

4.

Elinkeinot.

Mitä taideteokset meille puhuvat?

Tunnemme jokainen sanaulaskun: „Sydämmen kyllyydestä suu puhuu"; ja tiedämme mitä se merkitsee. Kun ajatukset vilkkaina liikkuvat aivoissamme tai voimakkaat tunteet kuohuttavat miettämme, etsimme kernaasti tuttavan, toverin ystävän jolle takdomme sanoin ilmaista ajatuksiamme ja tunteitamme. Kun kauniina kesä~~päivänä~~ isinä iltoina soutelemme vienoja nesiä tai kirkkaina talvipäivinä hankia hiihtelemme, sulaa herkkä mielemme säveliin, tunteet lauluksi laikaktavat. Kun luonnonlapsi muovailee itselleen työ- tai sota-asetta, piirtelee hänsen kaikenlaisia kuvia täyteen. Miksi

pukumme, miksi laulamme, miksi piirrämme, sitä emme itsekään aina tiedä, teemme sen vaistomaisesti tyydyttääksemme sisäistä tarvettamme siihen. Sana, sävel, kuva palvelevat siten kuhin ihmissielun luontaista ominaisuutta, hänen ilmaisuviettiään.

Mutta toiset ihmiset kykenevät sen tekemään paljoa paremmin kuin toiset, heille on onnetar jo syntyessä suonut lahjan ilmaista sen, minkä tuntevat, sattuvammin sanoin, sointuvammin sävelin, kauniimmin kuvin kuin tavalliset ihmiset.

Ne ihmiset ovat taiteilijoita.

Taideteos on siis taiteilijan ilmaisuväline, se on hänen merkkikieltänsä, se on yhdysside hänen ja toisten ihmisten, yleisön välillä. Taideteoksen syntymisen ~~vä-~~ ~~lillä~~ syynä on inhimillisen ilmaistarpeen tyydyttäminen ja sen tarkoitus on yhtä yleisinhimillinen: vastakaiun, s. o. tunteiden herättäminen toisissa ihmisissä.

Taide on kolmenlaista: sanataide (runous ja kirjallisuus), säveltaide (laulu ja soitto) ja kuvataide (rakennus-, kuvanveisto- ja maalaustaide).

Seuraava koskee vain kuvaamataiteen tuotteita.

* * *

Taiteilijoiden taikahuvat ovat mykkiä ja umpimielisiä, jos niitä kylminä katselette; teidän sydämenne täytyy

niitä ensin voimakkaasti puhutella, jos mieli niiden teille puhua ja voida koko voimallaan teihin vaikuttaa. — Oikea nautinto vaatii hiljaista ja rauhaisata mielen keskittämistä, eikä kätten taputuksina, vaan ainoastaan sisäisinä sielun liikkeinä" (W. H. Wackenroder v. 1797)

Miten tulee meidän taideteosta tarkastella? Siten kuin kaikkea muutakin, mistä haluaa päästä selville: siihen on kohdistettava jakamaton huomio. Taidekokoelmissa ei tule juosta salista saliin, teoksen luota toiselle, vaan keskitettävä katseleminen rauhallisesti ja katkeamatta yhteen. Tärkeätä on asettua teoksesta oikean välimatkan päähän; sen oppii helposti löytämään kokeilemalla: ellei voi päätään ja silmiään kääntämättä nähdä yht'aikaa koko teosta, seisoo sitä liian läbellä, jos taas näkee samalla kertaa viereisetkin teokset niin että ne häiritsevät, seisoo siitä liian kaukana. Kun näin on oikean välimatkan tavannut, täytyy koettaa oppia oikein näkemään. Näkemään! Emmekö sitten jokainen osaa nähdä? Emme niinkään, emme oikealla tavalla, emme niinkuin taiteilija näkee luonnon ja elämän: valoina, väreinä, niivoina, muotoina, kokonaisuutena. Kuinka moni meistä pystyy ulkomuistilta oikein kuvaamaan tavallisimpiakaan esineitä? Muistamme ehkä niiden yksityiskohtia, mutta emme näiden keskinäistä suhdetta, emmekä niiden suhdetta ym-

pärillä oleviin esineihin. Puutteellinen piirustushykymme riippuu etupäässä siitä, ett'ei silmäämme ole tarpeeksi harjoitettu, ett'emme siis osaa oikein nähdä.

Mutta sen osaa taiteilija, hän on siihen pitkän harjoituksen avulla tottunut, sillä hänen elintehtävänsä perustuu juuri kahteen ominaisuuteen: näkemiseen ja tuntemiseen. Hänellä on herkkä silmä ja herkkä mieli, ja ne hän voi teostensa avulla opettaa muillekin.

Voidaksemme taiteilijan merkkikiettä tajuta, on meidän itsettämme kysyttävä, mitä hän tahtoo teoksessaan kuvata, miten hän sen tekee ja miksi hän juuri niin menettelee? Toisin sanoen: meidän on koetettava päästä selville taideteoksen aikeesta, taiteilijan keinoista ja hänen lopullisesta tarkoituksestaan.

Taideteoksen aikeena on aina ulkonainen tai sisäinen näkemys, joku kuva luonnosta, elämästä tai hänen omasta mielikuvituksestaan. Tämä kuva painuu ensin taiteilijan sieluun, muuttuu ja kirkastuu siellä ja sitten hän luo sen näkyväksi ulkonaisten keinojen: niivojen, värien, muotojen ja erilaisten aineiden: paperin tai kankaan, saven tai metallin, puun tai kiven avulla. Ja hänen lopulliseno päämääränään on siirtää teoksensa avulla omat tunteensa katsojalle, niin että tämä teosta tarkastellessaan tuntee jotenkin samaa kuin

taiteilija sitä luodessaan. Meidän tulee siis taideteoksista oppia näkemään ja tunternaan.

Mihin suuntaan tämä on tapahtuva, siitä koetan seuraavassa opastuksessa antaa lyhyitä viittauksia. Yrittäköön sitten kukin sovittaa niitä niihin taideteoksiin, joita hänellä on tilaisuus nähdä.

Albert Edelfelt: „Suru"

(Originaali Taideyhdistyksen museossa Hgissä, kopioita lukematon määrä eri taiteilijoilta, m. m. yksi Ildingin s. d. muorisoorastojen näylehmähilpaibyin kiertopalkintona.)

Albert Edelfelt 1854–1905, joka kuten tunnettu on kuvittanut Runebergin Vänrikki Stoolin tarinat, on myöskin laatinut kuvat ruotsalaisen runoilijan Carl Snoilskyn samantapaiseen teokseen „Svenska bilder". Runojen joukossa on yksi nimeltä „Wernamon markkinoilla", josta taiteilija on saanut aikeen tauluunsa „Suru". Runon *) sisällys on seuraava: Wernamon markkinoilla tapaavat kauniina kesäiltana toisensa Pekka ja Kirsti, vaihtavat kiklasormuksia ja päättävät yhtyä kuuden vuoden kuluttua samassa paikassa. Pekka joutuu palvelukseen papille, Kirsti nimismichelle ja kumpikin saa tehdä ankarata työtä. Mutta he eivät valita, sillä heitä elähyttää tulevaisuuden toivo: oma koti, jonka oikovat saada säästöillään pystyyn.

*) Suomeksi Reinhold Boine: Kaikuja Skandinaviasta.

Niin koittaa vihdoin kaunina kuudes kevät, Ruotsi pukeutuu sellaiseen variloistoon kuin ei muistoisikaan Kaarle XII:n talvella kaatuneen. Pekka ja Kirsti tapaavat taas markkinoilla toisensa, kummaltakin on säästörahat taskussa ja niitä laskien he suunnittelevat uutta yhteistä elämäänsä. Mutta silloin kajahtaa markkinahälyn keskeltä outo, pahaa ennustava ääni: kiiltonappinen nimismies julistaa kansalle, että se rahalaji, jonka Kaarle XII yleisen hädän aikana oli liikkeelle laskenut, onkin nyt arvotonta . . .

Ja markkinoilla Vernamon, kaunina iltana
Kuljeksi pari kihlattu surussa suuressa.
Harmiksi haihtui Pekalta ihanat unelmat,
Es'liinaan Kirsti kyyneleet vuodatti haikeat.

He pienlareeseen kasteiseen nyt alas istuutui,
ja illun rusko metsihin etäisiin alentui,
Wälistä mäntyin savu nous sievästä kodista —
Oi, oman lieden ääreen ei nyt heillä toivoa!"

Mutta miehen laillo Pekka pian toiutuu suunstaan ja lausuu Kirstillehin lohdutuksen ja toivon sanojo: eihän ollut heidän onnensa vielä ijäksi mennyttä, voivathan he aloittaa

uudelleen alusta, saataa ja säästää siksi kun=
nes koti sittenkin kerran saadaan. Ja jo
nostaa Kirstikin päänsä ja hänen uskollisesta
katseestaan lukee Pekka kysymyksen: „Tääll'
yhdymme siis uudelleen, kun kulun vuot=
ta kuus?"

On helppo havaita, minkä runonkoh=
dan taiteilija on tahtonut teoksessaan esit=
tää, se on nuo harvennetut säkeet. Sillä
kuvaava taiteilija on aikaan nähden paljon
rajoitetumpi kuin runoilija, hän voi ker=
ralla kuvata vain yhden ainoan ohikii=
tävän hetken tapahtuman. Miten on taitei=
lija tässä tapauksessa tehtävänsä suorittanut?
Taulun etualalla istuu pientarella mies ja nai=
nen käsi kädessä ja kumarassa kumpikin.
Jo heidän asentonsa ilmaisee meille heidän

mielentilansa: niin istuu ainoastaan se, jonka
mieltä syvä suru painaa. Mutta se häy katso=
jalle vielä selvemmäksi heidän ilmeistään,
mies tuijottaa olasluoduin katsein ja huulet
yhteen puristettuina synkkänä eteensä ja nai=
nen on kohottanut ezilinan kulman silmib=
leen. Tiedämme kaikin mitä tämä liike mer=
kitsee: hän kuivaa viljatti vuotavia kyyne=
leitään. Samalla on taiteilija kuvannut
myöskin miehen ja naisen luonteen eroa=
vaisuuden: mies voimakkaampana ei laske
surnaan niin näkyvästi ilmoille kuin
herkempi ja heikompi nainen. Tämä sie=
lullinen voimasuhde ilmenee vielä toisella=
kin tavalla, nainen on ojentanut vasemman
kätensä kuin turvaa etsien miehelle, tämä
on sulkenut sen korkeaan kouraansa

ja laskemut toisen kevyesti kuin hyväillen naisen ranteelle. Mitä se liike tietää? Epäilemattä hellyyttä, osanottoa, lohduttamista, tosin sanatonta, mutta siltä selvää kieltä.

Etualan eroittaa keskialasta aita. Sen raoista ja sen ylitse näemme vihreän hakamaan täynnä valkorunkoisia solakoita solkikoivuja, joiden välistä vilkkuu taustalla olevan järven pinta ja sen takana siintävä metsäinen ranta. Ylinnä näkyy kapea kaistale taivasta. Tämä on kelmeän keltainen, hiukan vihreään vivahtava, vain oikeassa kulmassa etäisen koivulehdon päällä hohtaa pienoinen punerrus. Taivaan kullanväri kuvastuu myöskin järven pintaan ja luo kajastuksensa koivujen rungoille, aidaksien yläreunaan, naisen

tukalle, kaulalle ja selkään sekä oikealle puolelle miehen ruumista. Vaikka emme runoa tuntisikaan, ymmärtäisimme helposti, että taiteilija henkilöiden taustaksi on kuvannut keskikesän illan tai oikeammin iltayön.

Onkohan se vain satunnaista? Tuskin, niin runoilija kuin maalaajakin ovat tunteneet sen tunnelman parhaiten vastaavan ja tukevan sitä mielentilaa, jota etualalla istuvien henkilöiden tulee ilmaista. He surevat lybyttä onneaan, toiveittensa pettymistä. Mutta eikö pohjolan ihana kesäilta muistuta oikeastaan meille samaa: onnen lybyyttä, toiveitten pettymystä! Vain se ihminen, joka elää yksinomaan hetken elämää, voi kesäiltana olla

~~kutken~~ täysin iloinen, ken ajattelee pitem=
mälle, hän ei voi estää riemuunsa se=
koittumasta alakuloisuuden katkeraa
pisaraa. Luonnon tunnelmaa on tai=
teilija siis tässä käyttänyt kuin henki=
löiden mielentilan vahvistavana kaiku=
pohjana. —

Taulu tekee katsojaan niin luon=
nollisen vaikutuksen kuin olisi se suoras=
taan todellisuudesta valokuvattu. Siinä
ei tunnu mitään asettelua. Se onkin aina
suuren taideteoksen merkki, että siinä ei
huomaa taiteilijan jäyestelevää kättä.
Mutta siitä huolimatta se on siinä
kumminkin olemassa. Todellisessa taide=
teoksessa ei ole mitään satunnaista, ei
mitään yhdentekevää, vaan kaikki

pieninmäthin yksityiskohdat ovat teoksen
kokonaisvaikutuksen välttämättömiä teki=
jöitä. Onko sitte aidallakin johin tarkoitus
taulussa? — kysyttänee. Onpa kyllä. Se muo=
dostaa jonkon vaakasuoria viivoja, joita o=
saksi leikkaavat koivujen pystysuorat
rungot. On huomattu, että tällaiset toisi=
aan suorin kulmin leikkaavat viivat
tekevät meidän tunteihimme tyymyttä=
vän, hiljaisen ja — jos vaakasuorat ovat
voitolla, kuten tässä — vakavan vaiku=
tuksen, kun sen sijaan vinoin kulmin
toisiaan ~~leikkaavat~~ kohtaavat viivat
vaikuttavat voimakkaammin, reippaammin,
kühoittavammin. Tiedämmehän ja, kum
pi on tämän teoksen perustunnelma.

Samoin kuin viivat vaikuttavat meihin värithin eri tavalla: punainen ja sen lähivärit meitä elähyttävät, sinistä- vat, sininen ja sen lähivärit taas kiihti- sevät, masentavat. Tässä taulussa on vain hyvin vähän punaisia värejä, mutta sen enemmän sinisiä, vihreitä ja kelmeän keltaisia. Taiteilija on kerkällä vaistollaan viritänyt siis nehin kokonaisuuden yhtäi- seen alakuloiseen äänilajiin.

Maisema taustalla näyttää ulottuvan kauaksi taaksepäin. Taulunn on siten saatu paljon syvyyttä. Tämä maalaus- taiteen ominaisuushan on itse asiassa vain näennäistä, sillä pintana on tau- lulla todellista ulottuvaisuutta vain kahteen suuntaan, korkeuteen ja leveyteen - katsoen. Syvyys riippuu kokonaan maa- lauksellisten keinojen avulla aikaansaadusta harhanäöstä. Mitä keinoja on taiteilija tässä teoksessa käyttänyt tarkoituksensä saavuttamiseksi? Pääasiallisesti kahta: viiva- ja ilmaperspektiiviä. Hän on ku- vannut takimmaiset esineet astetlain pienemmiksi kuin etummaiset ja toiseksi hän on ottamalla huomioon eripaksuis- ten ilmakerrosten vaikutuksen esittänyt samaa väriä eri etäisyyksillä eri arvoi- sena, s. o. arvannut etäisyyden vihreiden värien vähitellen muuttua yhä sinertä- vämmäksi, kunnes jäävuorikainen metsä on aivan selvästi tunnusteinen. Siten se meistä näyttää olevan sangen kaukana, näkö-piirin rajalla.

Lopuksi on lyhyesti tutkittava, onko taiteilija tarkasti seurannut runoilijan ontamaa aihetta vai onko hän siitä poikennut, ja jos niin on, onko teos sen hautta kärsinyt vai voittanut? Huomaamme heti, että taulussa ei ole mitään sellaista, mikä muistuttaisi katsojaa runossa kerrotuista markkinoista. Eikä se ole välttämätöntäkään, päinvastoin se heikentäisi kokonaisvaikutusta ja kääntäisi huomion pois pääasiasta, näiden kahden henkilön surusta. — Runoilija on sijoittanut kerrotun tapahtuman Kaarle XII:n onnettomiin aikoihin. Miten on taiteilija menetellyt? Tarkastakaamme henkilöiden pukuja. Ne ovat kaikesta päättäen täysin nykyaikaiset ja suomalaiset.

Noin puettuja miehiä ja naisia tapaamme kaikkialla maasendulla. Ja vaikka maisema voisi olla yhtä hyvin Ruotsista kuin Suomestakin, ei sittenkään liene epäilystä siitä kummasta maasta taiteilija on siihen aikeensa valinnut. Siirtämällä henkilöt meidän aikaamme ja suomalaiseen ympäristöön on Alb. Edelfelt lisännyt teoksensa yleisinhimillistä kantavuutta ja kansallista viehätystä. Surussaan istuvat mies ja nainen eivät olekaan enää vain kaukaisen ajan Pekka ja Kirsti Vernamon markkinoilla, vaan suomalainen mies ja suomalainen nainen, joihin on saa kuttu sattunut kohtalon kova isku, jotka surevat särkyneitä unelmiaan ja rauennei-ta toiveitaan ja joita kohtaan me.

tunnemme syvää sääliä ja osanottoa,
koska heitä niin hyvin ymmärrämme,
vaik'emme Snoilskyn runoa tuntisi-
kaan.

Wieraan, alkujaan toisen kek-
simän aiheen pohjalla on etevä
suomalainen taiteilija täten luo-
nut täysin itsenäisen taidetiaksen.

N. W. 1910 Fred. J. Lindström

Myrskylinta

Kun myrsky mylvii ja laine laulaa
ja vasten louhia loiskuaa,
kun kauka huojuu ja näre notkuu
ja vaahto pärskyen roiskuaa,

mä silloin nautin ja riemuremoin
mä halki ilmojen kiitelen
ja laulan luontoa, maailmoita
ja elontaistoa ihmisten.

Kun niima vinkuu ja mastot laulaa
ja laivan touvissa tuuli soi,
kas silloin kuuroon mä myöskingkdyn,
ja myrsky säistäen mellakoi.

Tua myrsky poistavi mustat pilvet,
ja taivon siintävän seijastaa,
ja ilma muuttuu ja tuuli tyyntyy
ja meri rantoja keijastaa.

On muiden mielehen luonto tyyni,
ja leivon laulu ja illansuu,
mä nautin parhain kun myrsky pauhaa,
kas silloin muortuu ja uorjistuu.

Siis vello vaahtoa aallon ahti
ja sävel soios sä myrskysään!
— Mä lennän laulaen ilman halki
ja kiidän kilvalla tuulispään!

Kasimir Leino.

Sturm Nacht.

Wie mit grimm' gen Unverstand;
Wellen sich bewegen,
Nirgends Rettung,
nirgends Land,
vor der Sturmwinds Schlägen.
:: Einer ist, Einer ist der in
der Nacht, Einer ist, Einer ist
der uns bewacht.
:: Christ kyrie! ::
kom kom zu uns
auf die See! ::

Y. L. III.

Haiden-Röslein

Sach ein Knab ein Röslein steh'n,
Röslein auf der Haiden,
war so jung und morgenschön,
lief er schnell es nah' zu seh'n,
sah's mit vielen Freuden.
Röslein, Röslein, Röslein roth,
Röslein auf der Haiden.

Y. L.

Jeruksen Kristuksen kärsimys
täydellistyy meissä

Pascal.

Tammisaaren Pakkotyö-Laitoksella
27/XI 20.

Gaudia pelle,
Pelle timorem,
Nec dolor adsit
Spemque fugato. x
Stoijalaista filosofiaa

La vérité erten marche et rien
ne l'arretera.
Zola. x x

Mitt var fantasien rike,
Nu är jag en fallen kung.
Carl Snoilsky

[illegible], [illegible], [illegible], [illegible] ja [illegible] sydämistäni!
Totuus on tulossa, eihä mihään voi sitä estäci.